

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására
 vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalban intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, márczius 26.

Az összes miniszterek a királynál.

A politikai válságnak szenzációja van: az összes miniszterek Bécsbe utaztak, hogy ott beszéljék meg a felséggel a politikai helyzetet. Döntés előtt áll tehát a válság ügye, főleg pedig a már halaszthatatlan kérdés: kitűzzék-e törvényes időben a választásokat.

Ilyen körülmények közt csak természetes, hogy a politikai körök szinte lázas izgatottsággal várják a legközelebbi órák fejleményeit, a mai bécsi tanácskozás eredményét, jobban mondva eredménytelenségét. Hiszen a bécsi utak, audienciák és tanácskozások a legutóbbi idők történetével legjobb esetben is csak negatív eredménnyel szoktak járni.

Lesz-e választás és hogyan, mikor? Lesz-e adó és honnan, milyen eszközök igénybevételével? Lesznek-e ujonczok és hogyan sikerül őket sor alá kényszeríteni? Ezek azok a bizonyos megoldandó kérdések, a melyekre igen könnyen meg lehet felelni, csak alkotmányos érzület kell hozzá. Amíg azonban ez hiányzik, addig ugyan hiába fecsegnek a csacska epigonok, akik abban a tradicionális bársonyszékken ülve maholnap államférfiaknak képzelik magukat. Mindazáltal legyünk békülékenyek, higgyük, hogy ennek a legújabb tanácskozásnak több

lesz e jóakarata, meg a szerencséje, mint előzőinek.

A válság e figyelemreméltó újabb fordulatáról értesüléseink a következőkben adnak hírt:

Félhivatalos jelentés.

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Mint értesülünk, ő felsége kegyesen elfogadta a miniszterelnök azon javaslatát, hogy a politikai helyzetet illetőleg hallgassa meg az egyes minisztereket és ezért *Fejérváry Géza* báró miniszterelnök és veje az összes miniszterek délután Bécsbe utaznak.

Bécsi jelentés.

Bécsből jelentik: Holnap közös min. tanácskozás lesz a király elnöklésével melyen a magyar miniszterek is résztvesznek. *Pap Béla* honvédelmi miniszter már tegnap ideérkezett; a többi ma délutánra várják. A minisztertanács azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy a törvényes határidőn belül, vagyis április 11-ig összehívják-e az új országgyűlést.

A miniszterek Bécsben.

Fejérváry, Kristóffy, Feilitzsch, Lányi és Kovács miniszterek tegnap délután háromnegyed 2 órakor Bécsbe utaztak. *Hegedüs* szombaton, *Papp és Vörös* vasárnap érkeztek Bécsbe. Az audiencia ma délnél lesz.

Kombinációk a kihallgatásról.

Fejérváry legutóbbi audienciáján jelentést tett a királynak arról, hogyan vélekedik a

kabinet a politikai helyzetről. A király a részletkérdésben eltérést tapasztalt. Ekkor *Fejérváry* tette azt a proposíciót, hogy a király személyesen hallgassa meg magyar minisztereit, mielőtt a végleges döntés bekövetkeznék.

A király ez audiencia napjával előbb szombatot jelölte meg, utóbb változás történt a kihallgatás idejében. A tanácskozás első sorban a választásokkal fog foglalkozni. Valószínű, hogy nem írják ki a választásokat április 11-ére. Szó lesz azután a kihallgatáson az adóról és az ujonczokról, nem különben az ugynevezett — rendcsinálás további módozatáról.

A kihallgatás nem egyenként történik. A király minisztertanácsban hallgatja meg a minisztereket. A miniszterek a Bank-gassei magyar palotában hosszabb megbeszélést folytattak.

Vészi József.

Vészi József tanácsos, a kabinet rossz szelleme szintén Bécsbe utazott.

Az új választások.

Bécsi és budapesti pénzügyi körökben elterjedt hírek szerint a választásokat a kormány április 11-ig ki fogja írni. A kérdéssel kapcsolatosan a N. Fr. Pr. azt írja, hogy a minisztertanács elhatározta ugyan a választások kiírását — papiroson, de azért a választásokat mégis elfogadják halasztani.

Egy szenzációs estípus, amelynek sikerült

„TISZÁNTÚL” TÁROZÁJA.

»Művészet és kenyér.«

Írta: Dr. Némethy Gyula.

Aki a XVII. század derekán azzal a szándékkal ment Antwerpenbe, hogy híres embert lásson s a város szépségeit megtekintse, okvetlenül szerzett magának ajánló levelet *Rubens Péter Pálhoz* a nagy festőhöz. Nyílt levegős városnegyedbe vezették, hol kertek között előcsarnokok, pavillonok, rotuadák, pilaszterek, mellszobrok, medenczék, domborművek, falra, ajtók fölé festett freszkók halmaza eredeti és gazdag nagyurra vallottak. Egész csapat szolgálósgótt forgott a ház tájékán. Aranyozott rajzolatokkal borított, zöldes bőrrrel kárpitozott nagy szalonba vezették, hol a fekete márvány kandalló, a tölgyfa pohárszékek és szekrények, keleti szőnyegek, végre néhány nagy festmény magától a ház urától, nagy és rendezett háztartás, életmód benyomását kellették. Innen bőségesen világított nagy terembe kalauzolták az idegent: a műterembe, honnan annyi mithológiai istenség kelt utra, hogy lelkesítse és gyönyörködtesse Európa összes nagy palotáit. Szép ember jár föl s alá, nagy festőtáblával kezében, oda-odavetve egy-egy mondatot a levelet

író titkárnak, vagy egy-egy ecset vonást valamelyik megkezdett festményre. Ez az ember *Izabella* intánsnő, *Flandria* kormányzójának hivatalos követe, a titkos tanács titkára, barátja a spanyol királynak, az angolnak, a francia anyakirálynő *Medici Mária* festője: *Rubens*. Mikor a látogató előlép, a mester »Isten hozta!« fogadja, azután tovább fest, diktál hallgatja *Tacitust*, közbe-közbe társalogva is az idegennel. Végre leteszi a palettát. Meg akarja mutatni gyűjteményeit. Nagy kerek épület zárja magába azokat, mely mint a római Pantheon felülről kap világosságot. Itt vannak a drágakövek, gemmák, szobrok, antik edények, melyeket barátja *Peirese* és ő maga éveken át kerestek össze és hoztak el Itáliából. Azután ott a ritka könyvekkel telt könyvesház. Távolabb a kert másik oldalán egy hatalmas műterem, ahol *Rubens* tanítványai dolgoznak. Emitt az istállók, a ketrecek, mindenféle vad állatokkal, melyeknek mozdulatait kedvére tanulmányozhatja, anélkül, hogy elmenne hazulról. Pedig nincs is itt mindene. *Wapperi* házában kívül van még két háza Antwerpenben, birtokai a vidéken például *Eckerenben*, a steen-i kastély, melyet nemrég vett 600 000 frankon, *Malines* mellett, majorságokkal, erdőkkel, tavakkal, felvonó hidas várral. Olyan nagy a kísérete,

hogy a *branzai herceg*, meghíván őt *Villa Viciosa*-ba, s megriadván a nagy kísérelő népségtől, no meg ilyen vendéglátás költségeitől, eleje szalasztott egy küldöncöt, hogy megállítsa őt utjában, fölajánlva neki 100 pistole-nyi ajándékot. De a nagyuri festő visszaszavatja a 100 pistolet, s azt feleli, hogy nem volt szándékában festeni, csak egy kissit felüdülni jött *Villa Viciosa*-ba, s hogy erre a célra egy milio pistolet hozott magával.

Hanem most már menjünk innen pár száz mértföldnyire, s vagy kétszáz esztendőnyi utat tegyünk meg időben is. Ime itt egy másik műterem, nem egy nagy város legszebb helyén, hanem egy falucska utcáján, rengeteg erdő árnyékában. Alig nevezhetjük háznak ezt, olyan kicsiny a szoba, hogy az utczáról mindent meglátni, ami benne történik, s a járókelők alkalmatlankodnak is kíváncsiságukkal a benn dolgozó embernek, aki, mint egy foltosó varga így dolgozik robotban, szünet nélkül. Ez az ember *faczipőben* jár, kötött, parasztinget visel, hirtelen nála a sok drága berendezésnek, mely *Rubens* házat megtölti. Ez az ember egyike a legnagyobb modern festőknek. Ez *Jean Francois Millet*, barbizoni műtermében. Azt a vásznat, amelyet most fest egykor 553000 frankkal fogják megfizetni! Ebben a pillanatban

Fehérneműek, fegyházkötött

→ HARISNYÁK ←
 gyönyörű INGGOMBOK, SÉTABOTOK,
 acél- és bőraru.

UTAZÓTAKARÓK,

CZILLÉR IMRE NAGYÁRUHÁZA

kalap- és uridivat osztályában. FRISCH-FÉLE szabadalmazott ALSÓNADRÁGOK egyedüli elárúsítása.

Összes tavaszi czikkek megérkeztek.
 Folytonos ujdonságok
 nyakkendőben.
 Ita, Pichler, angol és olasz kalapok.
 Hamerli pécsi keztyűk.

magát tegnap elkoboztatni, azt írja, hogy akár lesznek választások, akár nem, a király kiáltványt bocsát ki a nemzetnek, amelyben engedelmisségre hívja föl.

Az abszolutizmus és a posta.

Az abszolutizmus elnyelte már a postát is. A magy. kir. posta és rendeletek téra legutóbbi száma tanuskodik erről. Az erre vonatkozó rendelet:

Az újabb törvényeknek, különösen a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896. XXXIII. t.-cz. rendelkezéseire való tekintettel, egyetérve az igazságügyi és belügyminiszter urakkal következő szabályok irányadók.

Vizsgáló vagy járásbírák jogosítva vannak a posta távirata hivatalnál lefoglalni azon leveleket, táviratokat, melyek terheltek részére szólnak.

Sajtó termékeket is lefoglalhatják a bírák.

Lefoglalást írott határozatban, vagy személyes megjelenéssel jegyzőkönyv felvétele mellett előszóval rendelhetik el.

De ez telefon útján is elrendelhető. Postán kimutatást készítenek arról, hogy bizonyos egyén hol, mikor, mily levelet, posta küldeményt, vagy táviratot adott fel, illetve számára melyeknek érkeznek.

Kossuth állapota.

Kossuth állapota lényegesen javul, legközelebb a szobát is elhagyhatja. Ma meglátogatta Apponyi Albert gróf, Andrássy Gyula gróf, Zichy Aladár gróf és Tóth János. Hosszasabban beszélgettek a politikai helyzetről.

Szinekurát Kristóffynak.

Kristóffy távozása Bécsben befejezett tény. Hir szerint az öreg Podmaniczky Frigyes báró helyére beteszik a közmunkatanács elnökének évi 20 ezer korona fizetéssel.

Vesztegetési kísérlet.

Markos Gyula volt országgyűlési képviselő révén bejárta a politika berkeit a hir, hogy a

kormány ügynökei meg akarják vesztegetni az ellenzéki volt képviselőket, pláne azokat, akik ismét mandátumot akarnak vállalni.

Szabó főispán nem mond le.

Esztergom, márc. 26. A lapokat bejárta az a hir, mintha Szabó hontmegyei főispán állásáról lemondott volna. Ez a hir nem felel meg a valóságnak. Szabó Mihály honti főispán csak néhány heti szabadságra távozott. Szabadsága letelte után a főispán állását ismét elfoglalja.

Szabadelvűek nyílt levelei.

Dévaról jelentik; Tegnap Déván két nyílt levél jelent meg, a melyekben. Cs. László László hunyaddobrai és báró Szentkereszthy György dévai volt orsz. képviselők számoltak be. Cs. László László volt szabadelvűpárti, jelenleg alkotmánypárti levelében kijelenti, hogy a politikai színtérről visszavonul. Báró Szentkereszthy György a szabadelvűpárt szempontjából fejtegeti a jelen politikai helyzetet, hibáztatja a koalíciót, hogy a nemzetet a siker legkisebb reménye nélkül vitte bele a küzdelembe és most tehetetlenül áll a fejleményekkel szemben. Reméli, hogy 67-es alapon, a szabadelvű párt politikai programja alapján meg fogják találni a kibontakozást. Ez utóbbi levél román nyelven is megjelent.

Szolesányi Hugó dr temetése.

Dr Szolesányi Hugó jogtanár megrendítő halálesete az egész városban fájdalmas részvétet keltett. Meghatóan impozás módon nyilatkozott meg ez a mély részvét vasárnap, a váratlanul elhunyt kiváló tanár temetésén.

Városunk előkelő társadalmá, vezérférfiai, a kellemetlen idő dacára, óriási számban jelentek meg, hogy megadják a végtisztességet a kiváló embernek s osztoztak a mélyen sujtott család mélyseges fájdalmában. A jogakadémia tanári kara a joghallgatókkal, a főgimnázium tanári kara pedig a növendékekkel testületileg voltak jelen. A koporsót remek koszorúk borították.

A gyászszertartást Lopusny Gyula hely. plébános végezte segédlettel.

Az egyházi beszentelés után dr Bozóky Alajos kir. tanácsos igazgató megindultságtól remegő hangon a következő beszédet mondotta:

Mélyen tisztelt gyászoló közönség!

Utolsó útjára kísérjük azt a férfit, kit e koporsó magába zár.

Noha már 30 évet meghaladó időt töltött a katedrán, még csak 55 évet élt, úgy hogy még sok hasznos szolgálatot teljesíthetett volna a hazának. Mint statisztikus kitűnően értett hozzá, hogy a számok tömkelegéből kihámozza a társadalmat mozgató törvényeket, de volt benne elég óvatosság, hogy ne adjon hitelt a pusztá látszatnak, hanem egyedül a kipróbált igazságnak. A közigazgatásban különféle ágai-ban mindvégig valódi hazaszeretettel párosult modern haladásnak volt lelkes szóvivője. Ezeket a jeles tulajdonságait föllismerték benne tanítványai, kik lelkesedéssel csüngtek rajta és örömet követtek tanításait.

Magánéletét egyeneslelkűség, vallásosság, mindenkit megnyerő előzékenység, bensőséges családiaság jellemezték.

Megdöbbenéssel értesültünk váratlan haláláról, mégis legott eszünkbe ötlött az a gondolat, hogy a mi kebelünkben szölytötte el őt a véghetetlen bölcsességű és jósaú Isten, ez a tudat pedig egyszerre elénkbe szabta magunk-tartásának irányát ezzel a tragikus halálesettel szemben. Egyfelől intó jel az nekünk, hátramaradottaknak, hogy mindnyájan gyarló halandók vagyunk, másfelől kötelességünk ké teszi, hogy Istennek kifürkészhetetlen rendelkezéseit feltétlen megadással fogadjuk.

De habár úgy gondolkodunk is, lehetetlen magunkba fojtannunk azt a sajgó fájdalmat és mérhetetlen bánatot, melyet egy kötelességtudó, buzgó kartárs, egy jóbarát, egy tanítványai műveltségének gyarapításáért rajongó tanár, egy szerető gyöngéd férj, egy önfeláldozó gondos családapa elköltözése szívünkben feltépett!

Vigasztalást és megnyugvást egyedül a közrészvétben és a földöntúli örök élet felől táplált rendithetetlen hitünkben találunk.

Tehát Isten veled szeretett kartárs! kedves jó barát, felejtethetetlen családapa!

Legyen áldott a Te emléked közöttünk!

A szép gyászbeszéd elhangzása után kivonult az impozáns gyászmenet az olasz-i te-

azon gondolkozik, kap-é annyit érte, hogy ki fizesse a hitelezni nem hajlandó péket, a fenyegetőző fűszerest, a szabót, aki beakarja őt csnkatni. Tizenöt esztendeje valósággal megszállotta a nyomoruság; a sok gyerek kiknek enni kell adni, no meg anyja, nagyanyja kikmessze tőle haltak meg, anélkül, hogy pénz hiányában még csak láthatta volna is őket utójára. Néha napján mikor minden elveszetteknek látszott egy-egy szerencsés véletlen megmentette a bátor művészt. Egy alkalommal a negyvennyolcadiki forradalom után, a válság tetőpontján, ott ült, batyuján, műtermében feleségétül. Se tüze, se kenyere két nap óta. Este kopogtatnak az ajtaján. Egyik barátja jött ki az École-des-Beaux Arts igazgatóságától, 100 frankot hozott neki biztatásul. Lesz hát fa, kenyér néhány napra. Más alkalommal egy bölcs asszonyság részére festett, harmincz frankkal fizetett czégtábla mentette meg a nyomoruságtól. Hányszor történt meg, hogy egy-egy váratlan ismeretlen amateur néhány frankkal szabadította meg a nyomoruságtól a fogságból, a tönkrejutástól a művész családját. Honnan jöttek? Ki küldte őket? Hanem most-most eljönnek-e?

Ezekkel a szomorú kérdésekkel törni fejt szegény művész munka közben. Néha-néha elszóraztatja a gyereklárma, de néha meg a közelmúlt emlékezései gyötrik. A minap Párizsba ment, hogy néhány rajzért vagy 30 frankot előteremtsen; nem volt mód benne, üres kézzel kerülni haza.

Gyermekei a küszöbön várták, remélve, hogy valami nyalánkságot vagy játékot hoz a városból. »Óh szegény gyermekeim, későn ér-

keztem: a boltok mind be voltak zárva!« Dalolással kellett megvigasztalni őket. Ma azonban nem lehet dalokkal kielégíteni a gyerekeket: pénzre van szükség. A művész ott hagyja képét az »Angelus«, melyre egykor a világ milliói fognak licitálni, s keres a sok fizetési megintés között egy darab fehér papírt, s ír egy barátjának: »No most igazán eljött a pillanat, hogy mint Panurge a zivatarban, kiált-sak: »Segítség barátom, segítség megfuladok«, azzal a rengeteg különbséggel, hogy mi szárazon fuldoklunk . . . Most már csakugyan utolsó fillérig jutottam . . . Van még vagy két három napra való fánk, de hogy azután honnan vesszük Isten tudja, mert ingyen nem adnak . . . A gyerekek nem lehetnek meg tűz nélkül. Azután a bátor művész újra áll nyához ül, nem gondolva, hogy ujjá alatt egész vagyon készül. Boldog volna ha csak valamennyire is biztosítva látná kis családját a nyomortól. Esze ágában sincs, hogy Angelus-e egykor a Louvre világsudálta remekei közé kerül s hogy gréville-i szülőházán egykor azt fogják olvasni a járókelő földmivesek:

Ici est né le peintre
Jean François Millet le 4.
Oct. 1814.

Bizony nemcsak a költő született egy anyaméhből a sorsharaggal.

Millet épen nem kivétel a festészet történetében. Az ókorban rohus-i Protogenis még 50 éves korában is hajóorokat festett jövedelmesebb munka hiányában. A középkorban a né-

met primitív festők legnagyobbika Stephan Lochner kinek festményeit német és angol muzeumok arannyal fizetik, kinek kölni »Dombild«-jét, melyet Heine egy gyöngéd, csudaszép költeményben dicsőített, bizonyára meg sem lehetne venni többé, kórházban halt meg Kölnben. Sokkal később, a XVII. században, mikor festőkollégáinak tisztességet és vagyont hozott a művészet, Rembrandt, élete végén jótékony-ságra szorult Amsterdamban. Cuyff a nyomoruságtól pusztul el remekművek között, melyeknek legcsekélyebbjéért is megadnának most 41000 frankot, Ruysdael, kinek tájképei most több százezer frankot érnek s ki ma elismert legnagyobb tájképfestője Hollandiának, ismeretlenül pusztul el kórházban, Corregio, kinek pármái kupolafestményéről azt mondták, hogy ha a kupolát megfordítanák s tele öntnék arannyal, akkor lenne méltán megfizetve, elpusztul a tulfeszített munka következtében, hogy családját eltarthassa.

A művészi martyrologium e nagy neven alul számtalan nagytehetségű festő van, kik a legnyomorultabbul éltek. Ott van Koch Lukács, aki csak ideiglenes és silány díjazást kapván képeiért, festő és szakács volt egyszerre. Vagy Claude Audran, Watteau mestere, aki egyuttal portás volt. Jean Hollande kénytelen volt feleségével a piacon adni el képeit. Jakob Ruysdad, Salamon fia, a festésen kívül harisnyakészítés mesterségét is űzte.

Számok kellene? Néhány évvel Rembrandt halála után a festőnek most a Louvreban lévő önarcképét Amsterdamban 12 frankért adták

metőbe, ahol a beszentelés után *Leosz* László joghallgató tartott a jogász ifjúság nevében megható bucsu beszédet.

A gyászcsok alkalmából a főgymnázium és a főreáliskola tanári kara a következő részvétiratokat intézték a jogakadémia tanári karához:

Nagyságos

Dr. *Bozóky Alajos* kir. kath. jogakadémia igazgató, kir. tanácsos urnak.

Nagyságos Uram!

Mélységes fájdalom fogja el szívemet, a midőn a nagyváradai prem. főgymnázium és társház nevében legmélyebb részvétemnek akarok kifejezést adni, azon váratlan, majdnem hihetetlen veszteség felett, amely a nagyváradai kir. jogakadémiát, Nagyságodat és a mélyen tisztelt tanári kart, egyik legjobb, legtiszteltebb, általános szeretetnek és közbecsülésnek örvendő tanára, dr. *Szolcsányi Hugó* tanárnak hirtelen, de annál fájdalmasabb elvesztésével, mondanám pótolhatatlan módon érte.

Főgymnáziumunk tanári kara, házunk minden egyes tagja az oly hirtelenül és váratlanul elhunyt sokkal inkább szerette és becsülte, semhogy mérhetlen fájdalmunkat és igaz részvétünkét ezen szűk keretű részvétiratban kifejezésre juttathatnók.

Egy igaz embert, egy mindenkor feltétlenül megbízható jó barátot, a hazai magasabb tanügynek kiváló munkását siratjuk mi is az elhunytban, ezért oly mély, oly kimondhatatlan a mi részvétünk.

Adjon az isteni Gondviselés a nemes elhunytunk örök irgalmat, árván hagyott családját, a kir. jogakadémia jeles tanártestületét és nemes ifjúságát pedig vigasztalja meg a sebek gyógyítója, a fájdalmak csilapítója, a legnagyobb földi veszteségek kárpótolója, az édes Jézus!

Nagyvárad. 1906. márczius 24-én.

A nagyváradai prem. főgymnázium tanárai nevében:

Novotny S. Alfonz,
főgimn. igazgató házfőnök.

A nagyváradai kir. jogakadémia
Tekintetes Tanári Karának.

A nagyváradai magy. kir. állami főreáliskola tanári kara mélyen lesújtva, sajtó szívvel érzi a veszteséget, amely városunk társadalmi és kulturális fejlődését dr. *Szolcsányi Hugó*nak, a nagyváradai kir. jogakadémia kiváló tanárának megdöbbentő, váratlan halálával érte. Meg tudja mérni annak a fájdalomnak a nagyságát, amely a megboldogult tisztelt tanítványainak, amely szerető kartársainak lelkére nehezül és legőszintébb óhajtása, hogy a Gondviselés e nehéz veszteség e nehéz napjaiban vértesse föl a hit bíró türelmének erejével a megpróbált lelkeket s adjon a Kir. Jogakadémia virágzásában örök életet azoknak az erényeknek, amelyek dr. *Szolcsányi Hugó* működését mindenkor irányították.

Kiváló tisztelettel
és mély részvétellel vagyunk

Nagyváradon, 1906. márcz. 26.

A nagyváradai m. kir. állami főreáliskola tanári karának megkizárásából:

Sauber József, igazgató. *Petry Gyula,* tanár

Egyik helybeli hírlapnak a gyászcsokról hozott tudósítására, az elhunyt emléke iránti tiszteletből megemlítjük, hogy az elhunyt annak idején aláírta a Somló elleni memorandumot.

Katholikus ujságírók napja.

— Kiküldött tudósítónk jelentése. —

Magyarország katolikus íróinak és hírlapíróinak vasárnap a fővárosban tartott ünnepe minden részletében érdekes és biztató lefolyásu, összehatását tekintve pedig rendkívül eredményes volt. Impresszióinkat, megjegyzéseinket mellőzük e helyütt. Azokról másutt talál tükröt e lapok olvasója. Mi itt most csak az eseményeket adjuk maguk kronologikus sorrendjében. Annak kidomborításával mégis, amit egyébként alább is hangsúlyozunk, hogy a csak imént lefolyt ez idej tanácskozásunk, közgyűlésünk a legutóbbi éveknek szintén élénk érdeklődés mellett megtartott gyűléseit külső fölléptében, valamint

még inkább eseményét tekintve is messze tulszárnyalta. Mondanunk is fölösleges, hogy ebben a külső dekórunkban valamint a marandó intenzív hatásban a legfő mozgó erő a lelépő *Margalits* Ede dr és az új elnök, *Prohászka* Ottokár dr püspök egyénisége volt.

Részletes tudósításunkat a *katholikus ujságírók értekezletéről* valamint az *Országos Pázmány-Egyesület* nyolczadik évi rendes közgyűléséről a következőkben adjuk.

A katolikus ujságírók tanácskozása Isten nevével vette kezdetét. Az Országos Pázmány-Egyesület tagjai közül többen, fővárosiak, vidékiek résztvettek a budapest-belvárosi plébániatemplom főistentiszteletén, délelőtt 10 órakor. Délután fél 3 óra után a Szent István-Társulat kistermében kezdetét vette a katolikus hírlapírók értekezlete a lapunkban is közölt tárgysorozat alapján. Az értekezletet *Kiss János* dr pápai prelátus, egyetemi tanár, az egyesület alelnöke rövid, tartalmas beszéddel vezette be, amelyben utalt az előző évek folyamán tartott két értekezletre. A tanácskozás meghitt, bizalmas, családias jellegű volt. Elsőnek *Cziklay* Lajos világi alelnök terjesztette elő indítványát a vidéki katolikus lapok hirszolgálatának rendezéséről. Egyenes fölkérésre az előterjesztés után nyomban lapunk képviselőjében *Helvey* Lajos dr belső dolgozótársunk fejtette ki a manap egyedüli vidéki magyar katolikus napi sajtóorganumnak, lapunknak álláspontját a fontos kérdésben.

A tárgyalás már most ezen az alapon indult meg. A kérdéshez hozzászóltak: *Ernszt* Sándor, *Bonitz* Ferencz, *Gergely* József, *Auer* István, *Petrássevich* Géza, *Pintér* József (*Szombathely*), *Dvihally* Géza (*Esztergom*), *Früchtl* Ede és *Buday* Aladár. A tanácskozás nyomában nagyfontosságú határozatot hozott az értekezlet. Következett *Cziklay* Lajos második előterjesztése a védőiroda informálása tekintetében a vidéki sajtó részéről. Majd *Bonitz* Ferencz előterjesztése következett a latin ódák dolgában. Az értekezlet mindkét irányban megfelelő határozottsággal foglalt állást.

Az idő már négyre járt, amikor az értekezlet azzal az óhajjal, hogy hasonló tanácskozásokra évenként szükség van, bezárult.

Valamivel négy óra után az Országos Pázmány-Egyesület ülése kezdődött a Szent István-Társulat nagytermében. A tagok igen szép számmal gyűltek egybe. Ott voltak a többiek közt: *Margalits* Ede dr, *Kiss* János dr, *Cziklay* Lajos dr, *Cziklay* János dr, *Giesswein* Sándor dr, *Ernszt* Sándor dr, *Rada* István dr, *Nagyiványi* Fekete Gyula dr, *Áldássy* Antal dr, *Dudek* János dr, *Mihályfi* Akos dr, *Hanny* Ferencz dr, *Bonitz* Ferencz, *Zelliger* Vilmos dr, *Auer* István, *Pacséry* Károly dr, *Tóvári-Pelikán* Kriszta, *Pompéry* Aurél dr, *Thury* Gyula, *Fludorovics* Zsigmond, *Erdősi* Károly, *Petrássevich* Géza, *Pintér* József (*Szombathely*), *Helvey* Lajos dr (*Nagyvárad*), *Dvihally* Géza (*Esztergom*), *Divald* Kornél, *Pogány* Kálmán, *Früchtl* Ede, *Winkler-Vetési* József dr, *Krywald* Ottó, *Anbermann* Miklós dr, *Eiló* Károly, *Géllovich* Jenő dr, *Markos* Gyula, *Gramantik* Agoston, *Malcsiner* Emil, *Kontor* Elek, *Schandl* Károly, *Losonczy* Győző, a központi papnevelő növendékei közül többen és még sokan mások.

A közgyűlést *Kiss* János dr nyitotta meg lendületes beszéddel. Következett *Margalits* Ede dr egyetemi tanár, lelépő egyesületi elnök bucsuja. A közgyűlést vezető alelnök bejelentette a lemondást, mit a közgyűlés tudomásul vett, majd pedig *Sziklay* János főtitkár indítványára a lelépő elnököt örökös tiszteletbeli tagjává választotta. *Margalits* Ede dr szólott ezután.

— Harminczhét éve foglalkozik ideális buzgalomból katolikus ügyekkel. Ebből az időből hét esztendő a Pázmány Egyesületé volt. Családi gondjai között, hosszú munkája után az aktív tevékenység teréről, a kontemplatív munka csöndjébe kíván visszavonulni.

Az emberi törekvések többnyire a hiúság

el. A Buckingham-palotában diszló Krisztus születése Hágában kelt el 305 frankon.

A berlini Carstan gyűjteményben található emberalakért Amsterdamban rámostól egygyüt 1 fr. 60 centimet adtak. *Guido* *Reini*, kinek *Ecce Homo-i* Mater-Dolorosai millió meg millió másolatban terjedtek el, széles e világon, kinek Aurórája, a Villa Rossigliosi menyezeten a XVII. század legcsodálatosabb freskó-remeke. egykor legszebb képeit 6 tallérért adta el egy szabónak s még hálás is volt ilyen összegért. *Guardi* minden délelőtt festett egy képet, melyért aztán kapott 40 soust, egy-egy ebédrevalót. *Carracci* a Louvreban ékeskedő nagy föltámadásért egy mércze gabonát és egy pint bort kapott. *Poussain* boldog volt, hogy két 3—3 lábnyi csataképet egyenkint 6 tallérért eladhatott. *Watteau* alig keresett 3 livret, hetenként egy festménykereskedőnél, kinek számára reggeltől estig dolgoznia kellett. Fodrásának két kis képet adott egy parókáért. *Correggio* a parmai dóm óriási kupolafestményért annyit kapott, amennyit *Raffaello* egy alakításért stanzáin. *Krisztus a kertben* című festményét odaadta egy 4 tallérnyi adósság fejében. Boldog volt, ha egyáltalán fizették. Egy alkalommal ismételt sürgetések után sikerült neki 60 tallért megkapni, melylyel pár nait megbízói rég tartoztak neki. Megkapta, de hogy bosszút álljanak rajta, rézben adták neki az egész összeget. El akarta czipelni haza az összeget, arelyte övéinek nagy szüksége volt, s gyalogolt vele jó darabot égető napon. Haza érkeve fáradságtól, hőségtől eltikkadtan, hideg vizet ivott, s belehalt. Csak negyven éves volt.

Hogy megváltoztak az idők! Manapság nem festenek a Reinbrandt és Ruysdceléhoz hasonló képeket, kik csaknem éhen haltak, de némely művész gazdag bankárhoz hasonló hőségben él. A lefolyt század utolsó negyede, tehát 1875-től 1900-ig tanuja volt, hogy némely arckép, vagy divatos genre-festő óriási vagyont gyűjtött össze életében. *Meissonier* *Le Quirassiers* (a vértések) festményét, amely 1 m. 20 czm. magas, 1 m. 30 czm. széles az Aumali herczeg 198000 frankért vette meg, most Chantilly-ben van, hol mindenki megnézheti.

Bécsben egyetemi hallgató koromban a Liechtenstein féle herczegi képtárba mutatott a kalauz egy képecskét. A sujtetre nem emlékszem, de tudom, hogy *Meissonier* volt a szerzője, s oly horribilis árat emlegetett a kalauz, hogy el se hittük. A *Vin de curét* (a pap bora), mely 11 és fél czm magas, 15 széles 90010 frankért vették meg. Hat más képecskéjéért olyan árat fizettek, hogy négyzet centiméterért 200 frankba lehet számítani, úgy, hogy egy négyzet méter. *Meissonier* kép két millió frankba kerülne. Ez magyarázza meg a következő műterem-anekdótát. Rettenetes malheur-om volt az imént. *Meissonier* műtermében vagyok; megmutatta utolsó, játék-kártya nagyságú festményét. Hogy jobban láthassam, kezembe veszem ezt a remekművet, de mikor leteszem az állványra, a művész méltatlankodva kiált föl. Megérintettem vigyázatlanságból a még friss festményt: 500 frank volt az ujjam hegyén.

(Vége köv.)

füstjében égnek el s a mi visszamarad a tűzből, csak salak. Szólót sem a hiúság, sem az önzés árnyéka nem illette. Ideje nagy részét, erejének javát a hét esztendő alatt az egyesület ügyének áldozta. Most, miután az intézmény bázisa elég szilárd, nyugodtan vonulhat vissza.

A szívből fakadt, keresetlen szavak hozzáférköztek a hallgatóság szívéhez. Kiss János dr. alelnök aztán bejelentette, hogy Prohászka püspök engedett az egyesület kérésének s az elnökséget elfogadja. A közgyűlés erre lelkesült örömmel választotta meg az Országos Pázmány-Egyesület elnökévé Prohászka Ottokár dr. székesejérvári püspököt, akiért a közgyűlés kebeléből nyomban küldöttséget alakított Csiklay Lajos, Ernst Sándor dr., Bonitz Ferencz, Dvihalj Géza, Pintér József személyében.

Tüntető taps és éljenzés fogadta a belépő püspököt. Aki az alább következő beszédben köszöntte meg a bizalmat. A beszédre, mint főntebb jeleztük már, még visszatérünk.

A beszéd így hangzik:

Mélyen tisztelt Uraim!

Nagyon szépen köszönöm azt a bizalmat, amely ebben a választásban befejezést nyer. Én részemről mondhatom, hogy elfogódottan lépek erre a térre. Mert nagyon jól tudom, hogy mi volt nekünk *Margalits* Ede dr., hogy nemcsak fejünk, hanem lelkünk volt. Nemcsak lelkünk volt, hanem — kezünk. Marokszedő volt; aranyos hüvelyekből ki tudta csépelni azt, amire nekünk szükségünk volt. (Tetszés.) En is megteszem ezen a téren — bár itt nincs praksziszom — azt ami tőlem telik. Buzgalmamat meritem a katolikus sajtó nagybecsüléséből. Ugy-e, mi nagyot mondunk, mi sokat remélünk, mi sokat küzdünk a mi sajtónkért! Sokat mondunk. Mert nagy mondás és sokakat sért az a Carlylei mondás, hogy a középkorban a pápák és zsinatok, az újkorban pedig a zournaliszták a világ tanítói. Engem a Ketteler mondása is sért: hogyha Pál apostol ma élne, zournaliszta lenne.

Sokat remélünk a sajtótól. Mozgalmakat, érzéseket, melyek közérzésekké válnak. Mi reméljük ezt a tömörítést és ennek a szellemi mozgalomnak, ha kell a földből előteremtjük a gazdasági alapot. Ezek a nagy remények más-hol beváltak. Abban a másik táborban, mely nem a mienk. Annak a zászlója nemzeti határon tulsuhog, átéli a Kárpátokat, a Rajnát, a La Manche csatornát, mert egységes a modern kultura jegyében és tud megindítani nem nagy gondolatokat, hanem nagy érdekeket. Sok kifogás esik ezen tábor ellen, de a szemét alatt egy erőteljes áram robot, sok a por, de ezt az erős szélroham teszi.

Nekünk nincs olyan szervezett tallankszunk, de hallok egy keresztes hadról, mely most ébred fel álmából. Szeretném, hogy jól feltalálja magát a mai korban; legyen keresztes a szelleme, de a fegyverei ne legyenek keresztes fegyverek. A mi sajtónknak főleg két dolgra van szüksége: Az egyik hiánya valami ekszcentricitás; ez az oka, hogy úgy félre van tolvá a kultura világában. Dolgozik, vannak attrakciói és röperői, de nem tud a kellő súlypontra helyezkedni, nem tudja a világot büv-körébe vonni. Szeretném, ha Pázmány Péterben nem látnók a birétumot, a talárt, hanem a maga korában helyét megálló szellemi óriást. A Pázmány-Egyesület a mai világban áthatva ilyen szellemtől, legyen a nehezeken a billentő súly, hogy az a kellő súlypontba essék.

A másik hiánya a katolikus sajtónak az, hogy nincs meg a kellő gazdasági alapja. Kell szellemi virágzáshoz a közgazdasági alap és a katolikus sajtó gazdasági alapját megteremtjük áldozatok nélkül nem lehet. Mert mi nem állhatunk a pénzügyi vállalat és üzlet szempontjára.

A legnagyobb lapoknak is fő a fejük, hogy helyüket megállják. Szolgálnak a közönségnek, melynek nézeteit erősítik. Nekünk a veritas et justitiát kell szolgálnunk.

Hiába mondják, hogy ami nem életképes, az haljon meg, hisz akkor az igazságnak is meg kellene halnia. Ha nem is tudunk győzni, legyünk az ideális irányzatnak szószólója. Nem

fogunk győzni úgy, hogy a rosszat kiirtsuk, de álljon az erény és igazság az őt megillető polczon. Áldozatok árán is fel kell tartanunk, mert nem azt mondja a költő, hogy nitimur in debitum, hanem nitimer in vetitum és video meliora proboque, deteiora segnor.

Ha Pál apostol korában lett volna zournalisztika, ő még a szerény sátorcsinálás jövedelmét is a sajtóra áldozta volna. (Tetszés. Taps.) És ha most élne és apostol volna, akkor a gazdag javakból százszor annyit áldozna. Nekünk a sajtóért fizetnünk kell, mint a köles, mert ha valamire kell, hát erre. Akkor a mi keresztes hadunkat nem féltém. Akkor lesz neki biztos alapja, lesz megnyugvása, biztosítva leszen számára des Handwerks goldener Boden, akkor — akkor dolgozhatnak igazán.

Mélyen tisztelt Uraim! Ezen irányban indulok utnak, kövessenek és így szebb jövő derül reánk. (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.)

A püspök szavai után sokáig zugott a taps és tetszés moraja. Következett aztán a titkári, pénztárosi jelentés, közben pedig Csiklay Lajos tanúságos, megszívlelendő előadása a védőirodáról. Következett a tisztujtás. A szavazatszedő-bizottság tagjai lettek: *Nagviványi-Feke* Gyula elnökle mellett, Pucséry Károly dr., Tóvári-Pelikán Krizsó és Helvey Lajos dr.

A választmányban *Karácsovai* János dr. és *Vucskics* Gyula dr. nevével találkozunk. A választás eredményének kihirdetése után Prohászka elnök szavai zárták be a napot.

Mélyen tisztelt Uraim!

A magam részéről még külön őszinte köszönetet mondok az egyesület tisztikarának. De indittatva érzem magam arra is, hogy a püspöki kar nevében a védő irodának és vezetőjének köszönetemet kifejezzem. A Pázmány-Egyesület tagjai harcosok, de a védő maga az a bajnok, aki lovagias elégtételt kér a mi ügyünkért.

Azzal az óhajjal, hogy ez a tavalyi közgyűlés ne csak a tavaszi reményeket, hanem a tavaszi tetvágyat is felébressze. A közgyűlést bezárom. (Elénk éljenzés.)

Ezek volnának azok, amiket ma szűkszavuan módunk volt elmondani. Technikai akadályok késztetnek bennünket arra, hogy tudósításunk elején jelzett egy-két észrevételünk közlését a szönyegen levő kérdésben a legközelebbi alkalomra halasszuk.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Április 1. Püspökszentelés Nagyváradon.

Április 5. Kath. liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Május 5. Kath. liceum estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, *hogy úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek* hogy a lap szétküldésében fennakadás ne tötrénjék.

* **Személyi hír.** *Barry* József törvényszéki elnök a református konvent üléseire Budapestre utazott.

* **A vasárnapi püspökszentelés.** Tegnap végre csaknem egy heti késedelem után megérkezett *Fetszer* Antal püspöki kinevezési okmánya a pápai bréve s így mi sem áll többé utjában annak, hogy vasárnap, április elején végbemenjen az új segédpüspök felszentelése. A megállapított program szerint a szertartás reggel 9 órakor fog kezdődni. A felszentelés

után fél 12 táján az új püspöknél küldöttségek tognak tisztelegni, déli 1 órakor pedig a püspökszentelés alkalmából diszebéd lesz a rezidenciában, melyre az egyházi, polgári és katonai hatóságok fejei hivatalosak. *Fetszer* Antal segédpüspök ordinációja előtt, néhány napra visszavonul. Tegnap már (abban a hitben, hogy megtörtént a felszentelés) közel és távolból számos üdvözlő sürgönyt kapott az új püspök, üdvözölte többek közt az *Országos Pázmányegylet* is, melynek ő alapító tagja.

* **A városi tisztviselők fizetésrendezése.** Nagyvárad város tanácsa tegnap délelőttől ujból foglalkozott a tisztviselők fizetésrendezésének kérdésével. Ezuttal a vámszemélyzet beadványát tárgyalta s őket is belevonták a fizetésjavításról készített tervezetbe. A városi tanács most már gyorsan akar végezni a fontos kérdéssel okvetlenül előakarja terjeszteni a javaslatot az április havi közgyűlésen.

* **A Fő-utca újra burkolása.** A Fő-utca aszfaltozásának kicserélése tárgyában ülésezett tegnap délután Nagyvárad város tanácsa. A tavasz beálltával elérkezett az ideje, hogy a be nem vált aszfaltot kicseréljék s a Fő-utczát ujból burkolják. *Rimler* Károly polgármester felemlítette, hogy a változott viszonyok folytán pótszerződés kötése válik szükségessé s e tárgyaan márczius hó 17-én a vállalkozó társaság képviselőjének közbejöttével értekezletet tartottak, amelyen a társaság képviselője kijelentette, miszerint észrevételeit írásban fogja közölni a tanácssal. Ez azonban még nem érkezett be. A tanács az elintézendő kérdéseket ezuttal nem vette tárgyalás alá, hanem elhatározta, hogy márczius 31-én, szombaton szemlélet tart az aszfaltozott Fő utcán és Szent János utcán s ezután tanácskozik a pótszerződés módoszatai felett. Sürgős felszólítást intéztek a vállalkozó cég igazgatójához, hogy észrevételeit márczius 31-ig adja be s vegyen részt a szemlén; ha a beadvány ezen határidőig nem érkezik be, akkor a márczius 17-iki értekezlet megállapodásai és a szemle eredményéhez képest fognak határozni és előterjesztést tenni a közgyűlésnek.

* **A váraljai polgárok kérelme.** A v. velencei, illetve váraljai polgárok, Löwenstein Zsigmonddal élükön, kérelmet nyújtanak be a városhoz, hogy a Torna-utca és Templomtér villamos vasúti állomásai közé a Bástya-utczára még egy vasúti állomást jelöljön ki a tanács. A kérelmezők megfeleledtek talán arról, hogy a Kolozsvári utca elején és Vizi és Krisztina utczákon van megállóhely, tehát teljesen többszöröse a mintegy 15 méternyi távolságért egy új megállóhely létesítése.

* **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Jükéné Peres Róza nyirábrányi állami óvónőt a nagybárdi állami óvodához helyezte át.

* **A templomok és az italmérések.** A hatóság eddig nem sokat törődött azzal, hogy a templomok közelében levő korcsmák és italmérések ne zavarják az isteni tiszteleteket. Az italmérésnél és italelárusításnál követett egészségügyi rendszakályok és rendtartás tárgyában 1899. évben kiadott belügyminiszteri, rendelet értelmében az istentiszteletek és körmenetek alkalmával a templomok közelében illetőleg a körmenetek elvonulása helyén levő korcsmákat és italméréseket az istentiszteletek és körmenetek tartama alatt zárva kell tartani. Ilyen időben azokon a helyeken vendégek nem tüh-tők meg. Ennek az a célja, hogy az istentiszteletet, s illetőleg a körmenetet a zajosan mulatók larmája ne zavarhassa meg. A belügyminiszter legujabban érkezett leiratában tudatja, hogy ezt a rendeletet a legszigorubbán

fogja értelmezni s fölhívja a natóságot, hogy a rendelkezés végrehajtását akadályozó korcs-márosok és italmérők ellen e kihágási törvény értelmében járjon el. A rendeletet meg nem tartó korcsmárosok és italmérők ezenkívül az üzletüknek más helyiségbe való áthelyezésére is kötelezhetők. — Nagyváradon igen helyénvaló volna egypár ilyen áthelyezés.

*** Élet a Szent László (Püspök) fürdőben.** A tavasz élénkséget, derűt hoz a közeli Püspök fürdőbe is. Kernáts János, a fürdő közszeretében álló bérlője évről-évre czélszerű újításokról, a közönség igényeinek kielégítéséről dicséretes módon gondoskodik, hogy a remek fekvésű, természete i szépségekben bővelkedő fürdőt a kor követelményeinek megfelelővé tegye. A legmeszebbmenő kényelem mellett pompás fürdő egyik kiválósága a kitűnő konyha és pince, amire Kernáts János mindig a legnagyobb gondot fordította. Hogy a közönség óhajának Kernáts János eleget tegyen, úgy a *tükör*, mint a *kádas-fürdők*et már *megnyitotta* s a közönség biztosítva van, hogy még a fürdő-szezon hivatalos megnyitása előtt már most minden kényelmet megtalál az ősi fürdőben.

*** Lelőtte a társát.** A kisjenői (Arad megye) járásban fekvő, Tisza István gróf tulajdonát képező Tiszamajorban Budás József béres Tunyogi András bérestársát revolverből agyonlőtte. Tunyogi hét gyermek atyja.

*** Sztrájk.** A kárpitosok sztrájkja. Az összes helybeli kárpitosok segédek (mintegy 26-an) mai napon sztrájkba léptek azért, hogy a 10 órai munkaidőt elérjék. Munkaadóikat ma délelőttre tárgyalásra hívta össze a főkapitány. Ugyancsak sztrájkban állanak a Lévy könyvkötő részv. társ. munkásai is, hol még mindig nincs békés megegyezés. — A mezei munkások sztrájkja Biharon. Alig vette kezdetét a mezei munka, a sztrájk rettenetes keze már is megkezdte káros munkáját. Mint bihari tudósítónk jelenti ott a mezei munkások sztrájkba léptek. Követelik, hogy az eddigi napszám eltöröltessék és az óránkénti díjazás érvényesüljön. Az óránkénti fizetést ők, óránként napi élelmezés nélkül 16 fillérből és élelmezéssel 12 fillérből kérik elfogadni. A bujtogatók a munkásokat fellázították a dolgozni szándékozók ellen s mintegy 200-an a hegyre mentek és az ott munkában lévő embereket leütéssel fenyegettek s megfogadták, hogy minden munkás embert meg fognak akadályozni mezei munkájuk végzésében. A sztrájkolók körlevelet intéztek a vidék földbirtokosaihoz, hogy követelésüket ismerjék el. A sztrájkolók jelenlegi kérése, ily módon és kívánságuk szerint nem lesz teljesíthető, mivel az eddigi napszámot a jelenlegi követelések kétszeresen fölülmulják. A sztrájk különben lelketlen agitátorok munkája, mivel köztudomású, hogy a földbirtokosok a napszámot javítani szándékoztak.

*** Adomány a városi árvaháznak.** Nagy Gyula kefekötő egy cseléd-ügyből részére megítélt 2 koronát a városi árvaház részére adományozta. Az összeg ugyan csekély, de a jó példa nagyon követésre méltó.

*** Találtak.** Egy mérőszalagot (acél) és egy arany gyűrűről szóló zálogjegyet. Atvehető a rendőrségen. Kiss Gyula kolozsvári-utcai szíjgyártó egy karikagyűrűt talált. Atvehető a megtalálónak Kolozsvári-utca 26. szám alatti lakásán.

x Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy előre haladott idény folytán a még mindig *dus választékban* meglevő *valódi angol és scot téli divat szöveget* mélyen *lesszállított árban* *bocsátom áruba*. Kívánatra azon előnyt is nyújtom, hogy t. vevőimnek a bevásárolt anyagot *saját szabászi termében a legdivatosabb* fazonokban és remek kivitelben nagyon jutányosan feldolgoztatom. Már egy próbavásárlás útján is meggyőződhetik bárki, mily figyelmesen és előnyösen lesz nálam kiszolgálva. Kiváló tisztelettel: *Teszler Simon*, posztó nagykereskedő Zöldfa-utca 33.

Nem gyárilag!

hanem elsőrangú cipészek által készített *czipők, valódi angol és Ita-féle kalapok, fehéreműek, esőkabátok* legolcsóbban

REICHARD áruháza cégnél

szerezhetők be.

Egyedüli raktár PICHLER ANTALCs. és kir. kalapgyáros készítményeiből.

x **Dell'Ortó Károly** 56 év óta fenálló magkereskedő cég mai hirdetésére felhívjuk a n. é. közönség figyelmét!

EGYESÜLETEK.

A Legényegylet bőjti estélye.

Szép napja volt újra a Katholikus Legényegyletnek vasárnap, Gyümölcsoltó Boldogasszony napján. Mint bőjti vasárnap szokta, bőjti előadást tartott csinos műsor keretében. A szokott délutáni időben fellépett az emelvényre *Arató Andor* és *Erlsey Géza* s nagy szabotossággal és tetszés nyilvánítások közben játszott el hegedűn *Janza 46 ik Opera I. duettjét*. Komoly, megszivlelendő szavak hangzottak el a vasárnapról és munkáról.

Az est központja ez előadás. *Halász Gyula*, papnevelő intézeti lelki igazgató, mély tudással fejtegette tárgyát bölcséleti, pszichológiai, élettani, közgazdasági, szociológiai szempontokból. Legközelebb adjuk a szép előadást tárczarovatunkban. Ki kell emelnünk a műsor záró pontját. Az egyesület vegyeskara énekelte »Mária kis hajlékában« kezdetű régi egyházi éneket. A négy szolam kitűnően összetanult, szép összhangzatos műelvezetet nyújtott *Halmos András*, újvárosi kántor s egyleti karmester vezetése mellett, Ének és zene művészet gyönyörű keret magasröptű előadáshoz.

A kerületi betegsegélyző pénztár közgyűlése.

A nagyvárad kerületi betegsegélyző pénztár vezetése és működése ellen már régen panaszkodnak egyes csoportok. Valószínűleg erre vezetendők vissza, hogy a viszonyok ma már sokkal jobbak, mint eddig; így például most már nem a személyzeti illetmények emésztik fel a bevételek nagyobb részét, mint a múltban. Ma még mindig vannak panaszok, igaz, de ezek főleg az orvosok felületes eljárására vonatkoznak. Vasárnap tartották meg a közgyűlést, amelyen azonban olyan zavart csináltak az elégedetlenek, hogy a közgyűlést fel kellett oszlatni. Az igazgatóságnak nem akarták a felmentvényt megadni a heiytelen ügykezelés miatt. Ennél a pontnál kerekedett a zavar s a zajongás oly nagy volt, hogy *Giraud Arpád* közbelépésére *Láng József* elnök a gyűlést feloszlatta. A jövő vasárnap tartják meg a közgyűlést. A dolog magyarázatához tartozik, hogy az elégedetleneknek tulajdonképen az a céljuk, hogy *Fried Ferencz* biztosítási hivatalnokot ültethessék az igazgatói székbe. Ez megmagyaráz mindent.

Az ipartestületi betegsegélyző pénztár közgyűlése.

A nagyvárad ipartestületi betegsegélyző pénztár f. hó 25-én, vasárnap tartotta meg rendes évi közgyűlését, a közgyűlési kiküldöttek élénk érdeklődése mellett. A közgyűlést *Bertsey György* betegsegélyző pénztári elnök vezette. A gyűlésen jelen voltak a pénztár igazgatóságának és felügyelő-bizottságának tagjai, valamint a kiküldöttek részéről munkaadók és segédmunkások nagy számban. A jelentésből, melyet tudomásul vettek, kiemeljük a következőket: 1905. évi jan. 1-én a pénztár tagjainak száma 2766, az év folyamán bejelentettek 9057, kijelentettek 8832 tagot, meghalt 22, az év végén maradt 2969 tagja a pénztárnak. Az egész év folyamán nyilvántartott tagok száma 11823 s a be- és kijelentések száma 17911 volt.

A múlt évben 1897 tag és 339 családtag, összesen 2236 beteg részesült a pénztár segélyezésében. Az 1897 tag közül táppénzsegélyezésben 524, kórházi ápolásban 336 s ingyen orvosi- és gyógyszersegélyben 1377 részesített. Az összes tagoknak 1604 százaléka volt beteg, segélyezésekre pedig majdnem 85 százaléka fordított.

Az anyagi forgalomról következőket emlitjük meg. Az 1904. évi forgó-tőke maradvány 4710 kor. 87 fillér, 1905 évi bevétel 34107 kor. 86 fill. Kiadások: táppénz 7273 kor. 30 fill., kórház 3395 kor. 36 fill., gyógyszer 11927 kor. 23 fill., orvosok fizetése, temetkezési segély stb. 6345 kor. 81 fill., összes segélyezési kiadás 28941 kor. 70 fill.; a tartalék-tőkéhez csatoltak 3060 kor. 46 fillért; kezelési költségekre 6505 kor. 38 fillért fordítottak. Az összes kiadás az 1905. év folyamán 38501 kor. 54 fillér s a forgó-tőke maradvány 1905 végén 311 kor. 19 fill. Az elhelyezett tartalék tőke összege 22406 korona 40 fill. Kezelési költségekre 19 százaléka fordított.

Az évi jelentést, zárszámadást és vagyonszerűleget a közgyűlés tudomásul vette s a felügyelő-bizottság véleményes jelentése alapján az igazgatóságnak a felmentvényt megadta.

Végül a választásokat ejtették meg. Az iparosok csoportjából megválasztották az igazgatóságba: *Gödény Sándor* rendes-, *Juhász Benedek* póttagnak; a választott bíróságba: *Sinka László*, *Puskás Lajos* rendes-, *Dobozi János* póttagnak; a segédmunkások csoportjából megválasztottak: ifj. *Pelle János* ellenőrnek, igazgatósági tagoknak: *Vántus Károly*, *Kelemen András*, *Ridzik József* rendes-, *Nagy János* (asztalos), *Lengyel József* póttagnak; a felügyelő-bizottságba: *Róth Gyula*, *Csordás János* rendes-, *Kazai József*, *Likover Lipót* póttagnak; a választott bíróságba: id. *Nagy Lajos*, *Edlberger Ferencz*, *Jankus Imre*, *Kozma Dezső* rendes-, *Piski János*, *Novák Kálmán* póttagnak.

A választások megejtése után a közgyűlés véget ért.

A v. velencei kath. kör közgyűlése.

A nagyvárad-velencei kath. kör folyó évi április hó 1-én, vasárnap délután fél 5 órakor a velencei r. kath. fiu iskolában évi közgyűlést tart, melyre a kör összes tagjait ezuton meghívja az elnökség.

IPARÜGYEK.

Rajz és slöjd kiállítás.

Vasárnap kora reggeltől késő estig sokan fordultak meg az ipariskola rajztermében, hol az iparos tanoncok rajzai s kisebb növendékek kézi munkája volt kiállítva. A tágas rajzterem falait a teremben felállított hosszú asztalok lapját és oldalait elborították a rajzok. A belépő első pillanatra azt sem tudta hova tekintsen.

Ami az egész rajzkiállításban a legmegkapóbb, az a szabadkézi rajz. Bámulatos a haladás, ha a jelen eredményét a múlt évek

eredményével összehasonlítjuk. A növendékek kezűessége, tervezésiképessége, izlése a tárgyak iránti érdeklődése minden egyes rajznál szembeötlő. Minden azt bizonyítja, hogy az a rendszer, a melylyel az ipariskola buzgó igazgatója kísérletezni kezdett, hivatva van Magyarországon az egész rajzoktatást reformálni.

Mi figyelemmel kísértük a kezdetet is, tudjuk mi volt eredménye a régi rendszernek, láttuk a kísérletek eredményét is most amidőn csaknem teljesen kiforrott rendszerrel állunk szemben, örömmel jósolhatjuk, hogy ez a rendszer uttörő lesz egész Magyarországon.

A színes czeruzákkal kiállított megkapóbb-nál-megkapóbb szabadkézi rajzok mellett sorakoztak a mértani rajzok is. Egy másik oldalon a fa és fémiparosok, a bőriparosok, a kocsi-gyártók és kőművesek szakrajzai voltak kiállítva. Igazán első pillanatra alig hiszi el az ember, hogy azok az apró, szurtos durva „inasok” ilyen — sokszor mélyebb értelmű — jó ízlést igénylő finom munkákat képesek előállítani. Elismerés illeti a rajztanárokat, akik valamenynyien a mester rendszerével dolgoznak, elismerés illeti az intézet igazgatóját, aki mindenütt jelen van, utbaigazításokat ad, ahol csak egy pillanatra is kételye van a tanárnak.

A mellékteremben érdekesebbnél érdekesebb tárgyakat, apróságokat látunk összehalmozva. Önként jelentkező polgári-, elemi-, és reáliiskolai tanulók mutatják be a kézügyességek terén való előhaladásukat. Láttunk ott szép faragványokat, zsebkés és lombfűrész munkákat, különböző tárgyakat: képkereteket, óratartókat, ruhatartókat, csillárokat, fogasokat, kendő és gyertyatartókat, azután különböző konyhakerti eszközöket, székeket, fegyvereket, stb. tárgyakat. Egy másik oldalon papirmunkákat, dobozokat, tálcákat, írószekrényeket, cigaretták és gyufatartókat s a jó Ég tudja még miféle tárgyakat.

Egyik szebb, izlésebb a másikkal. A mesterek *Biczó János* és *Matkó Benjámín* tanárok. Ilyen eredményhez őszintén gratulálunk.

Az iparosok ép úgy, mint a város társadalmánk számos előkelő tagja elismerését fejezte ki az igazgatónak és a tanári karnak. Ugyancsak itti említjük meg, hogy *Radó Ignác* bizottsági alelnök 50 koronát adott a jobb és szorgalmasabb tanulók megjutalmazására.

TÁVIRATOK.

A kath. iskolaegylet diszgyűlése.

Bécs, márcz. 26. (Saj. tud. távirata.) Tegnap délután a katolikus iskolaegylet a városháza gyűléstermében élénken látogatott diszülést tartott, a melyet este a 20-ik rendes közgyűlés követett. Üdvözlő távirat érkezett Ferencz Ferdinánd főherceztől, mint védnöktől, továbbá Károly Ferdinánd főherceztől, Mária Terézia és Izabella főhercegnőktől, a miniszterelnöktől, a külügyminisztertől és több minisztertől. A gyűlésen határozati javaslatot fogadtak el, a melyben a gyűlés határozottan tiltakozik a szabad iskola és a házassági törvény reformálása ellen és megfogadják, hogy a jövőben is szóval és tettel küzdeni fognak Isten, a császár és a hazáért.

Elfogott csendőr-hadapród.

Budapest, márcz. 26. (Saját tud. táv.) Eszékéről jelentik: Babics Mihály csendőr-hadapród tiszthelyettes, a ki régebben csalás és sikkasztás elkövetése után a Balkánra menekült, tegnap a belgrádi rendőrség átadta a zimonyi rendőrségnek. Babicsot a zágrábi honvédkerületi börtönbe kísérték.

Választások Horvátországban.

Budapest, márcz. 26. (Saját tud. táv.) Eszékéről jelentik: Az Ozjecki Tjednik úgy értesül Zágrábból, hogy a horvát tartománygyűlést ápr. végén feloszlatják és Horvát-Szlavonországban június végéig bevégzik az új választásokat.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Kedd: Boszorkányvár (Réty Laura vendégszereplése.)

Szerda: Lili. (Réty Laura vendégszereplése.)

Csütörtök: Szobaleány. (Dentler nővérek fellépte.)

Péntek: A veréb. (Dentler nővérek fellépte.)

Szombat: Tavasz. (Dentler nővérek fellépte.)

Vasárnap: A legvitézesebb huszár (premier.)

Peterdyné Párisban. Miss Mary Halton, az ösmert angol soubrette, a jövő színházi évadban ismét eljön Magyarországra vendégszerepelt. A művésznő a Népszínházban egy számra készült nagy operettben fog magyar nyelven játszani. Címe: Peterdyné Párisban, szerzője: Szomory Emil. Az operette a Népszínházban szeptember közepén kerül színre. A népszínházi előadások után Miss Halton azt tervezi, hogy új magyar szerepét a nagyobb vidéki városokban is eljátsza.

NYILTÉR.

Butor

A Preisz Mihály és Fia
csődtömegéből
meglevő BUTOROKAT megvettem, és

leltári árban árusítom.

Nagy Sándor-utca 4. sz. a.

Tisztelettel

Büchler Márton.

Telefonszám az egész megyére 626.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határídeje.

Budapest, márcz. 26.

Buza okt. — — — —	16 82
Rozs okt.-re — — — —	17 12
Tengeri április 1906 — — — —	14 —
Zab ápr.-ra — — — —	13 64
Repeze aug.-ra — — — —	— —

Értéktőzsde.

Budapest, márcz. 26.

Osztrák hitelrészvény — — —	678 —
Magyar hitelrészvény — — —	796 —
Leszámitoló bank — — —	506 —
Rimamurányi — — —	525 —
Osztrák-m. államvasuti részvény	670 —
Közuti vasut — — —	594 —
Vároi villamos vasut — — —	327 50

Hivatalos árfolyamok.

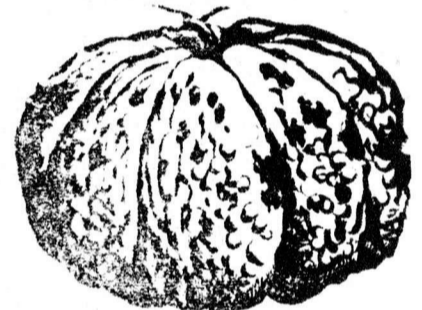
A budapesti áru- és értéktőzsde 1906 márcz. 26-án

Magyar aranyjáradék 4% — — —	112 10
Magyar koronajáradék 4% — — —	93 78
Magyar keleti vasuti államkötvény 4% —	89 50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4% —	94 50
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	96 50
Magyar gyermekj. sorsjegy-kölcsön —	211 95
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön —	158 —
Osztrák járadék papirban — — —	99 45
Osztrák járadék ezüstben — — —	100 75
Osztrák korona járadék — — —	117 75
Osztrák járadék aranyban — — —	99 50
1860. oszt. államsorsjegyek — — —	157 25
Osztrák-magyar bankrészvény — — —	16 30
Magyar hitelbank részvény — — —	785 25
Osztrák hitelbank intézeti részvény —	668 25
Osztrák magyar államvasuti részvény —	662 50
20 frankos frankos (Napolondor) — — —	19 11
Német birodalmi márka — — —	117 5 50

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Alapított . 1850.

Alapított . 1850.

Van szerencsém a n. é. gazdaközönségnek ajánlani
legk itünőbb
vető-magvaimat.

Valódi eredeti kintünetett
takarmányrépa-fajokat.

Valódi oberndorfi kerek, sárga;

Mammuth óriás, hosszú, vörös;

eckendorfi, olajbogyó sárga,
palaczkalaku, hosszú.

Államilag vizsgált arankamentes,
francia és magyar luczerna, stíriai vörös lóhere.

Pázsit diszfü-vegyülék.

Angol perje, muhar, bükköny, len,
paprikaköles, kendermag.

Különféle gazdasági magvak.

A legjobb konykakerti
virág magvak és gumók.

A t. gazdaközönség b. megrendeléseit a
legnagyobb készséggel várva maradok
kiváló tisztelettel:

Dell'Ortó Károly

magkereskedése

a Zöld Koszoru-hoz

Nagyvárad, Szent-László-tér.

Képesárjegyzeket kívánatra bérmentve küldök.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan
* teljesítek csomagolási költség nélkül. *

Uj üzlet! **Uj üzlet!**

Megnyilt Kálmán Ferencz

férfi- és fiu-ruha

nagyáruháza

Fő-utca 5. sz.

Czillér áruháza mellett.

Modern, mesteri szabásu,

kiválóan tartós

férfi- és fiu-ruhák

mérsékelt szabott

árak mellett vásárolhatók.

Különlegességek

gyermekruhák
és felöltőkben.

Nagy raktár
gyász-ruhákban.

Hirdetés.

A **NAGYVÁRADI HITELBANK** részvény-
társaság. (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

Elfogad betéteket.

Legalább 3 hóig elhelyezett összeg
után **5%-os kamatot fizet.**

Leszámitol váltókat.

Előleget ad: értékpapírokra, éksze-
rekre és terményekre.

Jelzálog kölcsönt nyújt: házakra és
földbirtokra.

Az igazgatóság.

Kiadó

üzlethelyiségek

és lakások.

*A Fő- és Nagy Sándor-utca
szegletén* építés alá kerülő kéteme-
letes bérházban üzlethelyiségek és la-
kások *f. évi november 1-sőtől kezdve*
kiadók.

Értekezhetni: **SZTARILL FERENCZ**
építészszel.

A pesti hazai első takarékpénztár

egyesület ujonnan kibocsátott nyeresé-
kötvényei fix ár mellett vásárolhatók a

Nagyvárad Takarékpénztárban
és arra darabonként 125 k.

→ **kölcsönt nyújt.** ←

**Pesti Hazai Első Takarékpénztári sorsjegyeket
napi árfolyamon**

elad és azokra darabonként **125 K.** előleget jutányosan nyújt a

BIHARMEGYEI KERESKEDELMI, IPAR- és TERMÉNYHITELBANK

Nagyvárad, Teleky-utca 3. szám.

Telefon: 46. szám

**Pesti hazai első takarékpénztár
sorsjegyeket**

napi árfolyam mellett

→ **eladunk.** ←

Biharmegyei takarékpénztár

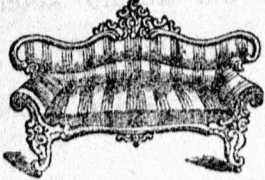
Kossuth-utca.

A butorvásárlók figyelmébe.

Olcsó

bútor

gyári árban, kezeség mellett

háló-, ebédlő-,
szalon- és uri-
szoba berendezé-
sek, valamint az
egyebutordara-
bók a**Magyar Műbutorgyár**

részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő u. elején.

Ipari és kereskedelmi vezető:

PORJESZ HERMAN.Teljes lakás-, szálloda- és kávéház-berendezé-
sek műipari vállalata. — Kívánatra tervek és
költségvetések.

Telefon 421 szám

HIRDE T É S E K

jutányos árban

felvétetnek a

„TISZÁNTÚL”

kiadóhivatalában.

**Pesti hazai első takarékpénztár
sorsjegyeket**napi árban elad s ezen sorsjegyekre
magas összegű

kölcsönöket nyújt

a legelőnyösebb feltételek mellett a

Polgári Takarékpénztár részvénytársaság

Nagyvárad, Kossuth-utca.

Buzárovics Gusztáv könyvkiadóhi-
vatalában **Esztergomban** most jelent
meg **harmadik kiadásban Dr. Pro-
hászka Ottokár** székesfehérvári püs-
pök úr Öméltósága nagybecsű munkája:
Föld és ég. Kutatások a geologia és
a theologia érintkező pontjai körül.
Ára füzve 6 kor., kötve 7 kor.
50 fill.**Ugyanott jelentek meg és kapha-
tók Öméltóságának következő
művei.****Isten és a világ.** Különös tekintettel
a természettudományokra. Ára füzve
2 kor. 40 fill., kötve 3 kor. 40 fill.**A keresztény bünbánat és bünbö-
csánat,** Ára füzve 4 kor., kötve 5
kor.**Dominus Jesus** Nyolcz konferencia
beszéd. Ára füzve 1 kor., 20 fill.,
kötve 1 kor. 80 fill.**Diadalmas világnézet.** Ára füzve
4 kor., kötve 5 kor. 20 fill.**KERN ÉS PETROVICS**

csemege, fűszer, pezsgő, bor, rum, ásványviz és vadkereskedése

Nagyvárad, Fő-utca. (Huzella M. czéggel szemben).

Az arany kereszthez.

Legelőcsőbb fűszer bevásárlási forrás.

**Gazdasági-, kerti vetemény-
és virágmagvainkat,**melyek legjobb és legfrissebb minőségben általunk felelősség mellett a legelő-
nyösebb napi árakon bocsájtatik a n. é. közönség rendelkezésére, továbbá
mindennemű bőjti czikkeink, u. m. páczolt, füstölt és olajos
bel- és külföldi halak minden nemei, különféle sajtok,
naponta friss tea-vaj és hidegen ütött lenmag-olaj
készletünket ajánljuk a n. é. közönség szives figyelmébe.**Kern és Petrovics**

fűszer- és csemege-kereskedők Nagyvárad, Fő-utca.